

Mennonitische
Missions
Jeselschoft

Unja de Missions Oabeit von
Mennonite Church USA

Toop deel wie aules von Christus met aule Welt

Missio Dei

Woo schafft Gott enne Welt

■ Numma 18

Wäa es een Anabaptistischa Christ?

Palmer Becker

een nieet Buak von
Mennonite Church Canada

Dise Bieekja, dee unja dän Nomen *Missio Dei* komen, woaren von Mennonite Mission Network jedrekjt, met daut Ziel daut Lied aunjekroacht woaren äwa Gott siene Oabeit en onse vondoagsche Welt notodenkjen un met eenaunda to räden. En dise Rieej von Bieekja wiesen eenje bestemt no dän Biblischen Grunt von onse Mission. Aundre vetalen woo wäm daut jegonen es, aus hee Christus en sien Läwen socht to foljen. De Teema, dee hia vääkomen, stemmen met waut ons aus Kjoakj drift un waut wie jleewen: wie wellen met onse Wieed un met ons Läwen de gaunse Lia von Jesus Christus bekaunt moaken, opp onse Gauss, em Jeschafts Läwen, un rom de gaunse Welt.

Executive Director/CEO:	Stanley W. Green
Editor:	James R. Krabill
Editorial Content:	Karen Hallis Ritchie
Design:	Rebeka Moeljono
Consulting Editor:	Paula Killough
Production:	Brenda Hess

Copyright © 2008 by Mennonite Mission Network, PO Box 370, Elkhart, IN 46515-0370.

What is an Anabaptist Christian?, Palmer Becker.

Revised edition, 2010.

Mennonite Mission Network, es de Missions Oarm von Mennonite Church USA. See vesieekjen de Kjoakjen to halpen daut see een heelsomet Zeichnis von Jesus Christus jäwen kjennen en onse vebroakne Welt. See haben Offizen en Elkhart IN, Newton KS, un Harrisonburg VA. Äare Oabeida schauifen en 55 Lenda un väle Stä da en de USA.

ISBN 1-933845-22-8

De Oabeit von *Missio Dei* doaf nich onen Frieheit aufjedacht ooda aundasch jedrekjt woaren.

Wäa es een Anabaptistische Christ?

von Palmer Becker

Toom Aunfank

Soo lang aus doa eene Kjoakj jewast es, dee aun Christus jleewd, sent doa Menschen jewast, dee eene anabaptistische Aunsecht äwa Gloowen un Läwen hauden. Uk vondoagschen Dach sent doa en jieda Christliche Grupp von Kjoakjen, un woarschienlich en jieda Jemeent, soone Menschen dee en äaren Gloowen biejljkj soo dän Gloowen vestonen aus de Anabaptisten. De Anabaptistische Aunsecht es eenen Wajch woo Christen äaren Gloowen vestonen un hoolen. Krakjt soo aus daut Anglicanische Christen, Baptistische Christen un Lutherische Christen jeft, jeft daut Anabaptistische Christen.

Daut Wuat “Anabaptist” es emol em Jebruck jekomen toom dee betieekjnen, waut sikj toom tweeden mol deepen leeten. Dit wia en dat 16. Joahundat, aus eenje Christen daut groot wort, daut see aus Kjinja jedeept wieren, aus see noch kjeen Vestentnis hauden. See bekjanden dan äaren Gloowen, un leeten sikj deepen, ooda wada deepen. Dise Anabaptistische Christen sent de Staum-Elren von vondoagsche Mennonitische Christen, un uk aundre met eenen äneljen Gloowen.

Anabaptistische/Mennonitische Christen haben eenen Gloowen, soo aus uk aundre Christen. Dit sent dee Christen dee doa jleewen: daut wie eenen Dree-Eenjen Gott haben, dee doa heilich un uk jenstich es; daut wie seelich woaren, derch Jnod, wan wie omkjieren un jleewen; daut Jesus beides Mensch un Gott wia; daut de Schreft von Gott jejäft es un Krauft haft; daut de Heilja Jeist mank Menschen oabeit; un daut de Jemeent Christus jehieet. Oba see betoonen de Lieren nich aula äwareen.

Anabaptisten woaren eenjemol jeseenen aus dee, waut mank de Reformieede Kjoakjen dän praktischen Gloowen betoonden. See hauden äaren Aunfank en eene orruje Tiet, un see wullen de Lieren dee Martin Luther, Ulrich Zwingli, un Johan Kalvin nenjebrocht hauden, volstendja utläwen. Anabaptistische Christen haben daut noch emma betoont, daut wie Jesus en ons auldoagschet Läwen jehorchen un aufspieejlen. Dit doo wie doaderch, daut wie ons unja eenaunda veffichten eene Christliche Jemeenschoft to bliewen, un vesieekjen Striet un Misvestentnis to schlichten, onen daut wie Jewault brucken. Best du een Christ dee anabaptistisch es?

De Reformazion jeef ons daut kloa to vestonen, daut de

Seelichkheit blooss derch dän Gloowen un Jnod komen. Obaväle Menschen, un uk Jemeenten, buden noch opp Lieren un Denkwiesen dee Konstantin un Augustin ons em 4. un 5. Joahundat jejäft hauden. Mennonitische Christen beschrenkjen sikj eenjemol doamet, daut see blooss daut wieda fieren wellen, waut Menno Simons un de Anabaptisten em 16. Joahundat aunfungen. Daut wieren niee Bewäajungen von dee wie lieren kjennen, waut daut en äare Tiet meend een Christ sennen. Schliesslich mott wie aula trigj no Jesus Christus, opp däm ons Gloowen steit, toom sajen waut Christ-sennen en onse Tiet velangt.

De Trubbel mank Christen es nich daut doa soo väl Jemeenten sent, oba daut wie ons trigj-hoolen von aundre Jemeenten waut lieren. Anabaptische Christen haben noch väl to lieren von aundre Streemungen un Lenda, wan daut bat soont kjemt aus woo groot un majchtich Gott es, un uk woo leeftolich un jeduldich. Dee haben ons uk waut to lieren wäajen dän Wieet von daut Gloowens-Bekjantnis, un von woo wie ons en onse Omwelt aufjäwen, wua see nich soo denkjen aus wie. Christen von aundre Gruppen kjennen uk väl lieren von anabaptistische Christen, en soone Sachen aus, em auldoagschen soo läwen aus Jesus daut von ons haben well; woo wie de Schreft brucken toom rechtich Christus enne Medd von ons Läwen hoolen; un Christus aus Har em däachlichen Läwen aunseenen.

De Christliche Jemeenschoft besteit ut väle Gruppen un Gowen. Wan eene Grupp en dee Jemeenschoft äare besondre Gowen un Lieren velist, dan es dee soo aus Solt daut nich mea soltich es. Jack Trout schrift en daut Enjlische Buak, “*Differentiate or Die,*” “Wan eene Jesalschoft nich waut besondret haft, daut see aundre aunbeeden, dan woat de utstoawen.”¹ Waut haben anabaptistische Christen to beeden, un waut es doa, daut see aun-nämen sullen?

Gruppen sent nich aula äwareen en woo see daut en äare Kjoakj haben, un waut äa Ziel es, oba dän Grunt opp waut wie jebut haben, sull faust jehoolen woaren un nich endren.² Waut sent dise Grunt-Lieren fa de anabaptistische Christen? Dit Buak bringjt de Gruntlia toom Utdruck en dree wichtje Saza. Dee sent:

1. **Jesus steit em Hoat von onsen Gloowen.**
2. **Jemeenschoft licht enne Medd von woo wie läwen.**
3. **Veseenen es onse Oppgow.**

Een anabaptistische Christ sennen heet aun Jesus *jleewen*, to eene Jemeenschoft *jehieren*, un daut *veseenen* no-sträwen.³ Eenjet fa waut de Anabaptisten äa Läwen gauns hanjewen, un

wan bat em Doot, woat nu von mieeschte Christen aus selfst-vestentlich jehoolen. Aundret waut wie doonen un lieren mach an noch ondietlich ooda too schwoa vääkomen. Oba vondoagschen Dach sent doa emma mea un mea Menschen, dee de Anabaptisten äare Lia un Aunsecht waut rääkjen, daut Låwen wuatoos Jesus ons beroopen haft.

De drie Grunt-Lieren dee en dit Buak beschråwen woaren, staumen von Harold S. Bender sien Buak "*The Anabaptist Vision*," daut hee aune 1943 rutjeef. Bender wia don de Pråsidant von de *American Society of Church History*.⁴ Bender wia daut wichtich geworden, daut de Schreft un de Jeschicht von Anabaptisten lieeden ons:

1. Christ sennen meent *Lialinkj* sennen. Jieda Dach soo låwen aus Jesus daut haben well.

2. De Kjoakj es eene *Jemeenschoft* ooda *Famielje*. De Jlieda veloten sikj opp Christus, oba uk opp eenaunda.

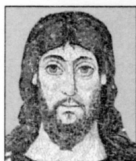
3. Wåa soo låft aus Jesus daut haben well, es *leefolich un brukt nich Jewault*. De nie-belåwda Mensch bemieecht sikj Sachen åwareen to moaken, un haft kjeen Poat aun Jewault ooda Kjrich.

Dise drie Grunt-Lieren sent opp veschiedne Ståden toom Våaschien jekomen. Dit Buak beschrift woo dee åwa de Joaren oppkjeemen, un wiest doano han, woo dee vondoag enne Welt jebrukt kjennen. Ekj woa daut dan noch opp veschiedne Wåaj sajen, un Froagen doabie saten, soo daut jie doaråwa denkjen un råden kjennen. Ekj sto daut wellich too, daut ekj hia daut goede von de ieeschte Anabaptisten betoon, un nich vål saj waut doa orrajcht wia. Miene Aufsecht es, daut dee waut em Låwen Froagen haben, sikj froagen, un Auntwuaten siekjen, to de Froag: Woo lat daut eenen woarhaufden anabaptistischen Christ?

Ekj bedank mie bie Jeff Wright, dee ea de Konferens Prådja en de *Pacific Southwest Mennonite Conference* wia. Hee bejeistad mie emol fa dise Oabeit. Ekj bedank mie uk bie veschiedne Bibel-Liera un Gruppen; mank dee sent uk mien Schwoga Theodore A. Weathers; miene Fru, Ardys, dee vål vesteit; un Myron Augsburg; David Martin; John Roth; James Reimer; Andre Gingerich Stoner; Alan Kreider; Marlene Kropf; John Rempel; David Pfrimmer; Neal Blough; un James Krabill, dee bieaun biem schriewen emma wada Froagen un Bemoakjungen haud. Ekj nãm de Veautwuatunk fa waut hia tolatst steit. Ekj weet daut våle Låsa woaren sikj wua tweschen mank daut waut ekj schriew trajcht-finjen.

De Ieeschte Grunt-Lia

De Ieeschte Grunt-Lia: Jesus steit em Hoat von onsen Gloowen

Jesus funk siene Oabeit mank de Menschen aun aus hee bie 30 Joa oolt wia. Hee kroagd fuaz eene Grupp Jinja toop, un dee läwden met am, eeten met am un naumen Deel en siene Oabeit. Dee sagen woo Jesus de Oame holp, de Kranke jesunt muak, de Blinje daut Seenen trigj jeef, de Sinda vejeef, un de Lied en Schoowa unjarechten deed. De Jinja jinjen bie 3 Joa met am met, un derch waut see doa lieeden un uk noch no Jesus sien Oppstonen beläwden, neemen see am aun, aus dee wāa fa an em Hoat von äa Gloowen un Läwen stunt. See sagen am aun aus dām, opp wām see äa Gloowen un Vetruren saden; aus äa Liera, äa Heilant (dee wāa an raden kunn) un äa Har; un Jesus leewa aus aundre Liera un Leida von äare Tiet.

Christ sennen meend dise ieeschte Jinja mea aus blooss am jleewen un veieren. Fa an meend daut, met dām Heiljen Jeist beläft sennen, un daut see en daut jeweeneleje Läwen, soo läwden aus Jesus jeliheet haud. Soo aus see Jesus jehuarsom wieren, un met dām Heiljen Jeist beläft wieren, weess aundre, daut äare Enstalunk un woo see läwden biejklikj soo wia, aus Christus selfst aunjewāsen haft. Ekj jleew, wan eena dee ieeschte Jinja doano jefroacht haud, dan hauden dee wellich jesajcht, “Jesus steit em Hoat von ons Gloowen!”

Fa 250 Joa läwden de ieeschte Christen met de Jesennunk, daut Jesus sien Jeist medden mank an wia. Dan oba äwa de näakjste Joahundade, kjeemen Endrungen mank de Christen, soo daut daut Christentum meist, blooss noch eene relijeese Lia mank aundre to haben wia. ⁵ Doa wieren besondasch twee Mana, dee wie aus de Leida von dise Endrungen seenen. Eena wia een politischa Leida, un de aundra een Teolog, ooda een utjetieekjenda Bibel Liera.

Konstantin wia de politischa Leida; ⁶ de Leida von daut Reemische Rikj. Hee kjrieech en eene jeistliche Erfoarunk een Kjriez to seenen; un doaderch muak hee een Enj von Christen vefolgen. Christentum wort dan eene aunjeseene Relijion en daut Reemische Rikj. Soo kjeem daut, daut aul en siene Tiet, un uk en lotre Joaren, worden Lied foaken no äa Gloowens Bekjantniss no aufjeschazt, un nich no woo see läwden.

Augustin, een Teolog, ⁷ wort miere Joa lota sea huach aunjeseenen. Aus een junga Maun wort am daut met eenmol sea wichtich, daut hee nich mea soo läwen wull aus hee bat don haud.

De Ieeschte Grunt-Lia

Eenje sajen daut hee es de wichtichsta Teolog en Europa, wan eena sitt woo de Kjoakj donn wiederand. Waut Lied von Jesus betoonden hieed sikj äwa de Joaren met eenmol aundasch, aus waut de ieeschte Jinja säden. Eene Städ daut Jesus siene Oabeit un sien Läwen betoont worden, wort mieeschters von Jesus sien Doot jerät. Daut Apostolische Gloowens Bekjantniss, daut en dee Joaren äwadäl kjeem, un daut uk en ons Katechismus es, sajcht nuscht von Jesus siene Lia un woo hee läwd. Enne Städ daut see behaupten wudden daut: “*Jesus* steit em Hoat von ons Gloowen,” säden dee, waut no Augustin jeschoolt wieren: “*Christus sien Doot* steit em Hoat von ons Gloowen.”

Välet endad sikj dan. De ieeschte Christen wieren eene vefoljde Grupp, dee sikj vestuaken toom Aundacht hoolen; nu wort de Kjoakj aus daut schmokste un jratste Jebied enne Staut oppjebut. En de ieeschte Joahundat kjriejeen dee, waut toom Gloowen kjeemen, eenen bediedenden Unjarecht, see kjriejeen aus vestendje Menschen de Taufe, un schlooten sikj eene Grupp aun, dee sikj uttieekjenden met äa Läwen; nu oba worden Kjinja jedeept, un jieda eena, buta de Juden, jehieeden to de Jemeent, un de Jemeent un de Rejierunk schauften toop met eenaunda. Wua de ieeschte Christen daut wichtich wia, woo Jesus jeläft haud; nu betoonden see daut Gloowens Bekjantniss, de krakjte Zeremonieen, un sikj jäajen äare Fiend veteidjen. De ieeschte Christen deelden Dach fa Dach äaren Gloowen met äare Nobasch met; nu meend daut Evangelium wieda droagen, de Jrensen von daut Christliche Rikj jrata rieten. Mieschte Christen en de ieeschte Joaren leeten sikj nich en daut Millitää nennämen; aus Augustin storf durwen blooss Christen enne Reemische Armee deenen.

Wan wie nu oba no de Joaren 1200 bat 1500 no Christus kjikjen, dan see wie daut de Menschen nich aula tofräd wieren, met waut an von de Seelichkjeit un de Kjoakj jeliheet wia. **Martin Luther**, een Menjch en Dietschlaunt, wia to siene Tiet goot jeliheet en waut de Kjoakj von Augustin jeliheet haud. Luther un Ulrich Zwingli un Johaun Calvin wieren de Leida von eene Bewäajunk toom Sachen endren. See kjeemen met wichtje Froagen un Auntwuaten opp, wuaderch de Kjoakj sikj endad.

Luther sach daut kloa en, daut daut orrajcht wia, daut de Priesta un de Pop daut lieeden, daut eena wudd derch siene goode Woakjen ver Gott vejäft woaren. De Katoolsche Kjoakj lieed daut de Vestorwne wudden bosja em Himmel nenkomen wan de Famielje, ooda aundre, de Kjoakj doafäa Jelt tolen wudden. Aum

De Ieeschte Grunt-Lia

31. Oktooba 1517, kroagd hee de Kjoakj aun, daut see sikj opp eenen Biblischen Grunt unjahoolen wullen, wäajen dise Lieren. Hee schreef 95 Sachen dol, dee hee en de Kjoakj aus orrajcht sach; un hee spald dee aun de Däa von de Kjoakj en Wittenberg, en Dietschlaunt. Hee haud doa met siene Froagen de Protestantische Reformazion aunjefongen. ⁸

Luther un Zwingli lieeden daut eena durf sikj blooss oppe Schreft, un nich opp Kjoakj ooda Priesta, veloten, wan daut bat Froagen von Gloowen un Läwen kjeem; daut Heil, ooda de Seelichkjeit, kjemt blooss derch Jnod un dän Gloowen. Aundre fruagen wada, auf dit nich blooss von de Seel raden räd, un nich von woo de Mensch läwd. Dise Reforma hopten daut de Christen sikj doamet to een nieet Gloowens Läwen finjen wudden, un Gott un däm Näakjsten truhoatich deenen wudden; see wieren bejeistat daut de Seel derch dän Gloowen aun Jesus jerat wia, oba see lieeden weinich von waut Jesus jeläft un jeliheet haud.

Wie weeten von een poa Mana, Conrad Grebel, Felix Manz un Georg Blaurock dee met Ulrich Zwingli en Zurich enne Schweiz, toop de Bibel lausen un studieeden. En sieden Dietschlaunt un en Mähren wieren Hans Hut, Hans Denck, Pilgram Marpeck un Jakob Hutter opp änliche Froagen jekomen. Een kjlien bät lota holp **Menno Simons**, dee ea een Katoolscha Priesta jewast wia, un lied un leid Gruppen enne Nederlande. ⁹

Dise Lied lausen de Bibel un fruagen sikj waut Jesus un de ieeschte Jinja jedonen hauden. Dän Varsch en Hebräa 12:2 wia an sea wichtich: “Well wie Jesus emma em Uag hoolen, dee dän Gloowen en ons aunjefongen haft un uk foadich moaken woat.” Menno Simons neem sien Motto von 1. Korinta 3:11: “Kjeena kaun eenen aundren Grunt lajen aus dee, dee aul jelajcht es, daut es Jesus Christus.” Met de Tiet, met de Help vom Heiljen Jeist, wort an daut wichtich, daut wie de Boajch Prädicht (Matäus 5-7) aus de Lia fa ons jeweenelet Läwen hoolen sullen.

Dise ieeschte Anabaptisten rääkjenden daut Apostolische Gloowens Bekjantnis väl, un see freiden sikj to daut, waut Luther un Zwingli lieeden, oba see wullen een bät wieda gonen. See wullen mea sajen, aus daut wie derch onsen Gloowen jerajcht jestalt sent; see wullen von daut niee Läwen räden. Doa wia kjeene Frog, daut de Seelichkjeit derch Gott siene Jnod kjeem; see wullen daut bejeistade Läwen seenen, daut sikj wiest, wan wie Jesus aus Har von ons Läwen jehuarsom sent. See meenden daut daut Heil, daut wie derch Jesus un däm Heiljen Jeist kjriien, sull

De Ieeschte Grunt-Lia

sikj en een nieet moralischet (jescheit sennen), sozialet (nobalichet) un wirtschoftlichet Läwen wiesen. Aus een Tieekjen daut eena ver Gott jerajcht stunt un sien Läwen aundasch enjestalt haud, leeten dise Menschen sikj aus erwosne Lied deepen. Ekj jleew daut wan eena de ieeschte Anabaptistische Christen wudd jefroacht haben, dan wudden dee soo aus de ieeschte Jinja jesajcht haben, “*Jesus Christus steit em Hoat von ons Gloowen.*”

Waut sajcht ons dit vondoag? Christen met eene Anabaptistische Jesennunk wellen en drie wichtje Wääj wiesen, waut see von Jesus vestonen haben:

1. Wie wellen jieda Dach no Jesus sien Väabilt läwen

Christ sennen meent mea aus eene jeistliche Erfoarunk haben, ooda aus sikj to een Gloowens Bekjantnis bekjanen, ooda aus weeten daut eena ver Gott jerajcht steit. Christ sennen meent Jesus jieda Dach folgen. Christen von de Anabaptistische Jesennunk hoolen, daut Christ sennen es, sikj to Jesus sienen Läwensgank schekjen. Opp Dietsch heet daut *Nachfolge Christi*, opp Enjlichsch *imitation of Christ*. Hans Denck, eena von de ieeschte Anabaptisten, säd daut soo: “Kjeena kaun Christus soorajcht kjanen, buta eena folcht am jieda Dach em Läwen, un kjeena kaun Christus jieda Dach folgen, buta daut hee am soorajcht kjant.”¹⁰

De Seelichkheit, ooda daut Heil, bie Anabaptisten, wiest sikj doarenn, daut daut Läwen, soo aus eena daut ieescht jeläft haft, es tosied jeschmäten fa een Läwen daut soonen Jeist un Waundel bewiest aus Jesus haud. Seelichkheit es nich blooss daut Gott eene aundre Enstalunk to eenem haft; daut es eene niee Aunsecht un een niea Waundel met Gott, met aundre Menschen un enne Welt. Daut niee Läwen es mau mäajlich wan de Heilja Jeist en eenem läft—dee jeft daut Lialinkj de Krauft Jesus jieda Dach to folgen.

Väle Christen, wan see sikj uk bekjjeet haben, denkjen von sikj aus Sinda met kjeene Hopninj; see haben nich een jlekjeljet nieet Läwen. Eenje sajen, “Ekj sie noch krakjt dee, dee ekj ea wia; blooss ekj senn vejäft.” Anabaptisten sajen, daut es nich jenuach. See sajen daut Jesus siene Lia un sien Jeist moaken daut mäajlich, daut dee wää sikj hanjeft Jesus to folgen haft een nieet Läwen un kaun daut beese meiden. See spornen sikj unjarenaunda aun, daut see Jesus jieda Dach en aules folgen.

2. Wie läsen de Bibel met de Jesennunk daut Christus eent un aules es

Väle Christen läsen de Bibel aus wan aules äwareenen Wieet

De Ieeschte Grunt-Lia

haft; aus wan Moses siene Wieed en daut Oole Tastament krakjt soo wichtich sent aus Jesus siene Wieed en daut Niece Tastament. Wan daut bat politische ooda soziale Sachen kjemt, soone aus Kjrlich, met dän Doot bestrofen, ooda woo een Schuldja sull bestroft woaren, dan nämen dee, wää aules dän selwjen Wieet jäwen, leicht eene Lia ut daut Oole Tastament, wan Jesus uk kloa waut aundret jeliheet haft.

Aundre Christen lajen de Bibel ut aus wan Gott sien Wellen to jewesse Tieden aundasch es aus aundre Tieden. Toom weeten waut Gott sien Wellen es, motten see ieescht weeten von woone Tiet de Räd es. Dise Lied loten jeeenlich de Lia en Jesus siene Boajch Prädicht, fa de Tiet wan Jesus trigj komen woat. See ieren Jesus nu, oba nich met am em Auldach jehorchen.

Anabaptistische Christen bemieejen sikj, daut aules enne Schreft, soo utjelajcht woat, aus wan Christus siene Lia un Läwen daut Hoat von ons Heil un de Rajchtfoadjunk es. Dee meenen daut Jesus siene Lia un Läwen sent de basta un daut vollkomensta Bewiess von Gott sienen Wellen fa ons Menschen; dit meent dan, daut Jesus siene Lia vääjetrocken woat, wan aundre Schreft Städen nich daut Lieren waut Jesus deed. Jesus säd selfst, “Jie haben jehieet, daut doa jesajcht es... oba ekj saj junt... (Matäus 5:21, 27, 31, 33, 38, 43). En dän Breef aun de Hebräa sajcht daut, “Gott, dee en verhäaje Tieden foaken un opp väle veschiedne Wääj derch de Profeeten to onse Vodasch jerät haft, ² haft nu en dise latste Doag derch sienen Sän to ons jerät. Hee haft am dootoo bestemt, aules to oawen. Derch dän Sän haft Gott uk de Welt jemoakt. ³ De Sän strolt de Harlichkjeit von Gott ut, däm hee en siene Oat un Wies uk jeneiw likjent...” (Hebräa 1:1-3). Missionoa Peter Kehler säd emol, “Un wan aule Schreft Städen mie blooss bekaunt muaken met Jesus Christus, dan wia daut jenuach.” ¹¹

De Anabaptisten hoolen daut de gaunse Schreft von Gott enjejäft es, oba nich jieda Varsch kjemt met äwareene Krauft. See bemieejen sikj emma, daut see met Jesus siene Jesennunk beseenen waut jeschräwen steit. Jieda Schreft Städ mott uk em Vejlikj met Jesus sienen Jeist aufjeschazt. Daut jeft Trubbel, wan *daut waut jeschräwen steit* mea Wieet ooda Krauft haft aus de Jeist, un daut jeft uk Trubbel, wan *de Jeist* vääjetrocken woat äwa waut jeschräwen es. Daut Wuat un de Jeist motten daut äwareene sajen. ¹²

Christen met de Anabaptistische Jesennunk hoolen, daut de Schreft de baste Städ es toom vom Gloowen lieren, un daut Jesus daut latste Wuat fiet em Gloowen un Läwen. Hee es de Har äwa de Schreft, un hee bestemt waut rajcht ooda orrajcht es fa ons un

De Ieeschte Grunt-Lia

en onse Loag. Doawäajen, wan Anabaptisten eene Froag haben wäajen rajcht ooda orrajcht, dan gonen see daut ieeschte no Jesus, un waut hee sajcht, un dan uk noch no aundre Schreft Städen, toom bāta vestonen woo daut jemeent es. Wan tweschen twee Schreft Städen, eene nich met de aundre stemt, dan jāwen see Jesus daut latste Wuat.

3. Jesus es Heilant (Rada) un Har

Vāle Christen sajen daut Jesus āa perseenelja Heilant es, dee an de Sind aufjenomen haft, oba see betoonen nich daut Jesus de Har fa āa jeweeneljet Lāwen es. See wellen Jesus haben toom an von āare ieejne Lausta raden, oba wan daut kjemt bat soziale un politische Sachen, dan jehorchen see āaren Oabeitsjāwa, Aunjestalden, daut Millitāa ooda dān Prāsident. Doaderch folgen vāle Christen vondoag de Vāaschreften un Jesaza von menschliche Leida dolla aus dee von Jesus.

Anabaptistische Christen jleewen, daut wie de Rejierunk jehorchen sellen, soo wiet aus de Christliche Waundel daut lat. De Roll von de Rejierunk es toom Lāwen behoolen un toom Ordnunk enne Jesalschoft un Omwelt brinjen. De Jehuarsom fa daut Jesaz meent nich daut wie onen Twiewel daut Laundes Jesaz jehorchen. Wiels daut hechste Rajcht emma Jesus un Gott sien Rikj jehieren, woat daut vāakomen daut wie de Rejierunk nich jehorchen, wan daut nich stemt met waut Jesus siene Lia un sien Jeist sajen. Wan daut Laundes Jesaz ooda de Jesalschoft von ons velangt waut Jesus nich lat, dan saj wie met de ieeschte Jinja, “Wie motten Gott mea jehorchen aus Menschen.”¹³(Aposteljeschicht 5:29)

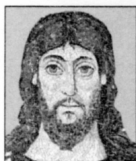
Toom Schluss, de Anabaptistische Christen sent Menschen met eenen *Gloowen* dee doa vesieekjen:

1. Jesus en daut dāachliche Lāwen folgen.
2. De Bibel soo vestonen aus wan Jesus eent un aules es.
3. Jesus en aules to jehorchen.

Jesus Christus steit em Hoat von āa Gloowen. Es dien Gloowen so aus de Anabaptistischen?

De tweede Grunt-Lia

De tweede Grunt-Lia: Jemeenschoft es daut Meddelstekj von woo wie läwen.

Eent von de ieeschte Dinja waut **Jesus** deed, aus hee siene Oabeit aunfunk, wia eene Jemeenschoft toopkroagen. Hee kroagd Petrus un Andreas, un dan Jakobus un Johanes, daut see met am gonen sullen. Daut dieed nich lang, un dan wieren doa väle waut am foljden; von dee lauss hee sikj de 12 Apostel rut. See lieden toop, un see eeten, reisden, un deenden toop, bat dän ieeschten Pinkjsdach, wua see eene niee Jemeenschoft worden, dee wie de Kjoakj ooda uk Jemeent nanen. En Aposteljeschicht Kapitel 2 läs wie, daut de ieeschte Grupp Dach fa Dach toopkjeemen, nich blooss em Tempel oba uk en äare Hiesa. An jinkj daut scheen toop äten un Gott lowen, un see wieren goot aunjeseenen.

De Nie Tastamentliche Kjoakj weess eenen aundren Wajch aun, woo see läwen kunnen, beides en äaren Gloowens Läwen un en de jratre Jemeenschoft. Em Väähoff vom Tempel un uk en äare Hiesa räden see doavon un lieden eenaunda, un see freiden sikj to waut see toop hauden.

Soo aus see sikj aus Jeschwista bejreesten, wiest daut see nich blooss eenen Gloowen aun Jesus hauden, oba daut see eenen bestenden Senn hauden daut see toop jehieeden. Dee waut an sagen, staund daut waut Gott doa mank an un derch an deed. See hauden de Gowen un daut Vestentnis to daut waut Jesus mank an aunjefongen haud, un jinjen brow verwoats en de niee Jesennunk. Wan eena dise ieeschte, dee Jesus siene Lia un Läwen oppneemen, jefroacht haud, dan jleew ekj hauden dee kloa jesajcht: *“Jemeenschoft es daut Meddelstekj von woo wie aus Jesus siene Jinja läwen!”*

Aus **Konstantin** siene Endrungen derchjefieet haud, wia Kjoakj nich mea eene Grupp von Jeschwista dee toopkjeemen toom ut de Bibel lieren, toop Jemeenschoft haben, bäden un Gott preisen. Konstantin siene Kjoakj kjeem en groote Gottes Hiesa toop, wua see sikj nich aula kjanden. Rikje Mana, dee sikj verhää nich leicht Christen nanden, schlooten sikj däm Kjeisa siene Kjoakj aun. Een groot Schoof Menschen leeten sikj deepen, auf see Jesus foljden ooda nich. Enne Städ daut de Kjoakj een Licht enne Welt wia, wia de Welt nu enne Kjoakj.

Aunjespernt von siene Mutta, bud Konstantin groote Kjoakjen Jebieda en Room un opp dee Städen wua Jesus jebuaren un jestorwen wia. Boolt wort en meist jieda Staut eene Kjoakj jebut. Enne Städ daut see säden, “Jemeenschoft es daut Meddelstekj von

De tweede Grunt-Lia

woo wie läwen,” säden de Christen, “Daut Kjoakjen Jebied es enne Medd von onse Staut.”

Augustin läwd en eene Tiet wua jieda eena aus een Christ tald. Hee bemieejd sikj daut Menschen sullen lieren aus eenselne jehuarsom sennen. Hee un siene Metoabeida kunnen schia nich sajen wää Jesus folgen deed, un wää nich. Hee säd, “De Weit un daut Onkrut waussen aula derchenaunda.”

Augustin betoond nich daut Lied Christus en äare Jemeenschoft fungen; hee betoond daut eena Gott siene Jäajenwuat en de formelle Zeremonieen enne Kjoakj troff. (De Zeremonieen schreewen vää woo eena rechtich jedeept, konfirmieet, un vejäft wia, woo eena rechtich daut Owentmol kjrieech, befriet wort, un aufjedankt wort.) De Zeremonieen schreewen vää, woo eena derch (Kjinja) deepen de Sind looss wort. Toom vejäft sennen, must eena daut Owentmol nämen. Äwa de Joaren kjeem doa de Lia, daut eena nom Doot eene Tiet lieden must, ea eena em Himmel nenkjeem; toom daut Lieden kjarta moaken sullen Jlieda de Heilje, de Santos, aunbäden, de Oame Jelt jäwen un vom Pop een Erlass kjeepen.

Daut Vestentnis daut eena Christus un de Christliche Jemeenschoft aunjehieed veschwunk soomea. Wan doa wää wensch, Jesus jehuarsomno to folgen un enje jeistliche Jemeenschoft to haben, dee schloot sikj eenen Brooda- ooda Sestren-hoff aun, un wort een Menjch ooda eene Nonn. Dit muak daut soo loten, aus wan Jesus em däachlichen Waundel jehuarsom sennen, un en jeistliche Jemeenschoft met Jeschwista läwen, nich fa jeweeneleje Menschen wia.

Martin Luther un aundre Leida en de Reformazion wullen de Kjoakj trigj no äaren Biblischen Grunt brinjen. See kunnen nich met Room toopoabeiden, un derch äa Bibel utlajen betoonden see, daut jieda Gloowens Brooda ooda Sesta een Priesta wia. Väle Menschen, dee no Luther un Zwingli horchten, wullen uk von unja de ojerajchte Schlorr von äaren Prins ooda Launt Har looss komen. Aus eenje oame Oabeida, dee soomea aun äaren Launt Har veskloft wieren, met Jewault de Harschoft brääkjen wullen, dan neemen Luther un Zwingli de Sied von de Haren; see wullen nich de Ordnunk em Launt oppbrääkjen. Luther un Zwingli unjarechten de Haren, daut see sullen jenstich sennen to de Oabeida, oba doamet daut see de Haren en dän Opprua biestunden, jeef daut eenen nieen Toopschluss tweschen Kjoakj un Rejierunk, un Luther un Zwingli veluaren daut Vetruen von väle Oabeida.

Wiel daut eene orruje Tiet wia, kunnen Luther un Zwingli

De tweede Grunt-Lia

nich daut Volkj belieren, soo aus see hauden wult. Doaderch bleef, woo de Kjoakj jerant wort, sea soo aus Konstantin daut enjefieet haud; un de Biblische Lia, sea soo aus waut Augustin jeliieet haud; de Jemeent un de Rejierunk schauften toop, daut Kjoakjen Jebied wia waut de Lied toop brocht, derch Kjinja deepen kjeemen dee enne Kjoakj nenn, de Rejierunk hilt daut Rajcht met daut Schwieet Ordnunk en to fieren, un de Bibel, dee von väären bat hinjen dän selwjen Wieet haud, wia de Rajchtschnua fa daut Läwen.

De Anabaptisten, un uk **Menno Simons**, wieren von väären nenn nich tofräd, daut de Reformazion nich vollstendja Jesus sienen Wajch ensluach. See wullen nich blooss trigj no woo Konstantin un Augustin daut oppjestalt hauden. See wullen soone Kjoakj, aus daut en de Tiet vom Nieen Tastament jējäft haud. See meenden daut de Jemeent sull von sest kjeenem aufhenjich sennen, un sull de Menschheit waut besondret beeden.

Soo aus de Kjoakj em Nieen Tastament vefolcht wort, soo worden de ieeschte Anabaptisten uk vefolcht; see musten wua onen een Oppseenen toopkomen fa äare Bibel Stund, Jemeenschoft, Jebäd un Aundacht. Wan see soo toopkjeemen, wia an daut soo aus wan Christus mank an wia. Wan fresche toom Gloowen aun Jesus Christus kjeemen, un am wullen em Läwen folgen, dan worden dee jedeept un en eene Grupp oppjenomen, wua see dan to jehieeden.

Dise kjliene Gruppen muaken eenen grooten Endruck en äare Omjääjant. Liera Takaschi Yamada, von Japan, oabeid 62 Schriewen äwa de ieeschte Anabaptisten un äare Lia derch, un kjeem to dän Entschluss, daut de ieeschte Christen em Nieen Tastament un de ieeschte Anabaptisten kjrieejen sea vël Moot un Krauft krakjt wiels see en kjliene Gruppen toopkjeemen, wua see eenaunda unjastetten un trajchtholpen daut see enne Welt kunnen staunthauft bliewen.¹⁴

De Anabaptisten drekjten sikj emma wada ut, daut see Krauft hauden, aundasch to läwen. See rääkjenden, daut jieda Jliet sull kjennen een jeheilichtet Läwen fieren, un besondasch de Leidasch. See wieren nich blooss äare Schult looss jeworden, see meenden Christen wieren dee, dee met däm Jeist jeholpen worden, daut rajchte em Läwen to doonen. Wää Jesus nich mea em jeweenejjet Läwen foljd, ooda nich Christlich läwd, wort ut äare Jemeenschoft utjeschlotten.

De Anabaptisten sagen de Jemeent aun, aus dee waut een nieet Läwen enjeschloagen hauden, un met Jesus un eenaunda en Jemeenschoft vebungen wieren. Nich blooss de Katoolsche, oba

De tweede Grunt-Lia

uk de Protestantische Leida, sagen dit aus too wiet jegonen. See stopten de Anabaptisten em Jefenkjinis un vefoljden dee strenj. Mea aus 4,000 worden vesopen, aufjekopt ooda läwendich vebrent aus Mertiera fa äären Gloowen.¹⁵

De Lia en de ieeschte Anabaptisten Gruppen wia nich emma äwareen. Eenje betoonden sea de Lia vom Enj, wan Jesus wudd wadakomen. Aundre brukten uk Macht. Eene Grupp en de Staut Munster, Dietschlaunt, äwaneem dän Stauts Rot, un stalden sikj opp aus 12 Eltesta von een nieet Israel; see leeten Mana mea aus eene Fru haben, un brukten Jewault toom sikj veteidjen. Dise Grupp, dee sikj uk aus Anabaptisten ooda Mennoniten hilden, jeef een schljachtet Bilt fa de äwaje; uk noch bat däm vondoagschen Dach hoolen eenje Menschen dän Faul jääjen de Anabaptistische Mennoniten.

De ieeschte Anabaptisten hauden eenen stoakjen Gloowen, daut see Jesus un eenaunda jehieeden, un dit holp an een reinet hanjejäwdet Läwen fieren, en eene Welt dee haslich to an wia. Ekj meen, daut wan eena dee jefroacht haud, dan hauden see soo aus de ieeschte Jinja jesajcht, “*Jemeenschoft es daut Meddelstekj von woo wie läwen.*”

Vondoag vestonen un läwen Christen met de Anabaptistische Aunsecht de Jemeenschoft, wua Jesus em Hoat von äa Gloowen steit, en dree Wääj.

1. De Jemeenschoft verlangt daut wie eenaunda vejäwen.

Jesus wia jekomen Läwen to brinjen, un daut wie daut vollopp haben sullen. Hee bäd iernstlich, daut wie met eenaunda wudden eent sennen, soo aus hee un de Voda eent sent. Daut jeft scheene Jesalschoft un väl goodet doatoo, wan wie ons, aus Christus sien Lief, veflichten daut wie eenaunda vejäwen. Wan wie to eenaunda bekjanen un vejäwen, dan faulen dee Sachen wajch, dee ons von Gott un eenaunda tranen. Anabaptistische Christen jleewen, daut daut es needich daut wie vejäwen, wan wie Jesalschoft buen wellen, un dee wellen behelplich sennen.

De jratsta Trubbel en de Menschheit es nich daut wie nich jenuach Jelt haben, jeliheet sent, ooda Krauft haben. De jratsta Trubbel es daut wie eenaunda aufsteeten. Menschen haben emma wada, soo lang aus doa Menschen wieren, Gott un eenaunda aufjestat. Wie doonen daut aus eenselne un aus Gruppen, met waut wie doonen un met woo wie ons to waut enjestalt haben. Wie vedoawen ons daut dan met Gott un met eenaunda, un uk met ons

De tweede Grunt-Lia

selfst un met de gaunse Welt.

Wie veseenen ons jeeenlich mau wan waa bekjant, daut hee dän aundren jestat haft, un frajcht vejäft to sennen. Daut es schod, daut dee waut nich Christlich sent, meenen see kjennen vejäten onen vejäwen; un daut leit no vestrieden un sikj rajchtfoadjen enne Städ opprechtich bekjanen un vejäwen.

2. En Jemeenschoft woa wie ons eenich, waut de Schreff velangt

Väle Christen veloten sikj doaropp, daut see de Bibel selfst läsen un utlajen; see sajen dan aundre waut see vestonen haben. Lied dee sikj opp äare priewaute Utlaj veloten, komen met Lieren opp dee nich toophoolen ooda soogoa orrajcht sent.

Aundre Christen veloten sikj opp Liera, Priesta un Leida aus de eensje dee de Bibel rajcht utlajen kjennen. Dit jeft dän jeeeeneljen Mensch kjeen Moot de Bibel selfst to läsen ooda jehorchen.

De Anabaptistische Christen jleewen daut de Bibel sull vom eenselnen jeläst woaren, oba uk en eene jeistliche Jemeenschoft, wua Lied eenaunda halpen dee vestonen un jehorchen. Jeeenlich kjemt daut baste Vestentniss von de Schreff, wan Lied en kjliene Gruppen ooda Klaussen met Jesus sien Jeist toop waut derch nämen.

3. Jemeenschoft meent soo toopkomen daut wie ons aula seenen kjennen

Eena kunn sikj veleicht denkjjen daut de Kjoakj opp twee Feet steit. Dee eena stalt de Jemeent vaa, wan dee aundajchtich enne Kjoakj setten; doa woat ons Veheltniss met dän heiljen Gott betoont, dee äwa aules steit. De aundra Foot stalt de Jemeenschoft en kjliene Gruppen vaa, wua Sachen derchjenomen woaren.¹⁶ Daut fält de Jemeent aun beid.

Eenjet, waut to daut Christliche Läwen jehieet, lia wie daut baste wan wie ons en kjliene Gruppen unjahoolen. Hia denkj ekj aun eenaunda unjarechten, jewesse Oabeida rutwälen, ooda uk spazieren un kjanen lieren. Eene jesunde Jemeent es soo oppjestalt, daut dit passieren kaun. Eene Jemeent kaun väl soone Gruppen haben. Eenje sajen daut soone kjliene Gruppen sent soo aus de Akjsteena von een Jebied.¹⁷

Toom dise Jedanken toopfoten, wudd ekj sajen, daut, *de Jemeenschoft, wua Christus em Hoat von ons Gloowen steit, es*

De dredde Grunt-Lia

daut Meddelstekj von woo wie läwen. Anabaptistische Christen vestonen daut:

1. De Jemeenschoft velangt, daut wie eenaunda vejäwen.
2. En Jemeenschoft woa wie ons eenich, waut de Schreft velangt.
3. Jemeenschoft meent soo toopkomen, daut wie ons aula seenen kjennen.

Aun Jesus *jeleewen*, to de Jemeent *jehieren*, un daut niee Läwen *utläwen* wiesen sikj un passieren daut baste en Jemeenschoft.¹⁸

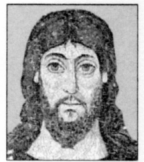
Es dien Gloowen so aus de Anabaptistischen?

De dredde Grunt Lia: Veseenen es onse Oppgow

Gott schekjt sienen Sän, **Jesus**, daut hee daut Problem met de Sind sull opphäwen. Jesus kjeem oppe Ieed toom aule, dee no Gott un eenaunda horchten, veseenen. Hee weess siene Stalunk en aul de Oneenichkjeit un Onjerajchtichkjeit, un lied de Grupp, dee met am jinkj, daut äare Stalunk sull sennen, daut see Lied holpen veseenen.

Hee lied an, soo aus en Matäus 18:15-20 jeschräwen steit, woo see sikj en eene Jemeenschoft veseenen sullen. De jestade Personen sullen to eenaunda räden, un seenen woo see de Sach räajlen kunnen. Wan see dän Trubbel nich unja sikj oppriemen, dan sellen aundre Jlieda doanenn jetrocken woaren, soo daut Fräd un Freid en de Jemeenschoft sennen kaun.

En Jesus siene Boajch Prädicht lieet hee siene Jinja, daut Fräd un jerajcht sennen komen, wan Menschen soo met eenaunda haundlen, aus see selfst wellen behandelt sennen. “Siet nich blooss goot to dee, dee goot to junt sent,” säd Jesus. “Daut doonen soogoa de Velkja. Siet june Fiend goot, un bät fa dee, dee junt beleidjen un vefoljen.” (Matäus 5:43-48) Jesus meend waut hee säd, un hee meend daut fa ons. Jesus folgen meent sikj opp eenen nieen Wajch

De dredde Grunt-Lia

oppfieren.

Aum Enj von siene Oabeit säd Jesus, “Soo aus de Voda mie jeschekjt haft, soo schekj ekj junt.” (Johanes 20:21) “Got nu no de Velkja von de Welt un moakt an to Lieelinja un deept an, un Lieet an aules to doonen, waut ekj junt befohlen hab.” (Matäus 28:18-20) De ieeschte Jinja jinjen dan en äare gaunse Welt nenn, un prärdijden un lieeden an, un beweesen daut niee Läwen, soo daut Menschen aulawääjen kunnen met Gott un eenaunda veseent sennen.

De groote Froag fa de ieeschte Christen wia, woo see met Lied von aundre Rassen, Gloowens Oaten un Lenda kunnen Fräd moaken un Jemeenschoft fieren. Aus see oba sagen, daut Menschen, dee gauns aundasch oppjewossen un jeliyet hauden aus see, dän Heiljen Jeist kjrieejen un en Gott siene Famielje nenkjeemen, dan worden de Apostel sikj eenich, daut daut nich daut Jesaz un woo see daut jehaut hauden wia, oba dän Gloowen en Christus, daut sea veschiedne Lied sikj toop fungen un en frädjelje Jemeenschoft toop läwden.

En de ieeschte Joahundat neemen de Christen nich deel aun daut Millitää. An wia jesajcht worden, daut see de Fiend goot sennen sullen, un nich dee aufschauhen. De Apostel Paulus säd, “Dit kjemt aula von Gott, dee ons derch Christus met sikj selfst veseent haft. Hee haft ons de Oppgow jejäft, Menschen von Gott sien Aunjebott aunteräden, met am veseent to woaren.” (2 Korinta 5:18) Wan eena dee ieeschte Christen jefroacht haud, dan jleew ekj hauden dee jesajcht, “*Menschen met Gott un eenaunda veseenen es onse Oppgow.*”

De Kjoakj endad sikj sea, aus **Konstantin** de Kjoakj un de Rejierunk toopbrocht. Jesus haud jesajcht, daut sien Rikj nich von dise Welt wia; oba Konstantin wia een polietischa Kjeisa. De Unjascheet tweschen de friewelje Jemeenschoft dee Jesus leid, un daut Rikj von dän Kjeisa wort äwa de Joaren onkloa. De Christen jeewen väl opp von äare bestemde Lieren. Doa wieren nu oame uk rikje enne Kjoakj. Christen selfst fungen aun aundre to vefoljen; dee waut ea Fräd muaken un sochten to veseenen bedeelijden sikj em Kjrich. Enne Städ daut see sikj bemieejden daut Evangelium wieda to vespreeden un Fräd to moaken, bemieejden see sikj en jieda Launt en Europa sea groote un grootoatje Kjoakjen to buen. Kjoakjen buen wia waut soorajcht äare Oabeit wia.

Augustin neem daut perseenelje Läwen sea iernst en soone Dinja aus drinkjen, aufjenstich sennen, gambelen, un Ehebruch un Onzucht, oba waut hee met Fräd moaken un jerajcht sennen lied un

De dredde Grunt-Lia

deed, must hee sea trigjhoolen, wiels de Kjoakj un de Rejierunk soo enj vebungen wieren. Enne Städ daut hee sikj met Fiend veseenen wull, meend hee de Christen sullen sikj jääjen aundre Lieren wäären. Daut jeef dan eene Lia von eenen jerajchten Kjrlich wua Christen daut rajchtfoadijden, daut see uk kjriejen jinjen. Vondoog hoolen vüle Christen sikj aun soone Lia äwa Kjrlich moaken.

Luther, Zwingli un Kalvin brochten wieetvolle Lieren opp. Luther lieed, daut dee waut doa kunnen, sullen Jelt jäwen toom aundre halpen, wua daut fäld; Kalvin lieed daut Jesus siene Lieren sullen em Launt jehoolen woaren. Obas see betoonden, soo aus Augustin haud, daut de Mensch kunn vejäft woaren un sull de Tien Jebooten hoolen; see betoonden nich, de Lieren un daut Läwen, daut derch Jnod nie beläft woat, un sieekjt aundre to daut Läwen to jewennen ooda Uneenichkjeit to veseenen.

De Anabaptisten, met **Menno Simons** un aundre Leidasch, fruagen sikj emma wada, woo see aus Jesus siene Jemeenschoft em praktischen Läwen läwen sullen. See jleewden, daut derch de Help vom Heiljen Jeist un äare Eenichkjeit met eenaunda, kunnen dee, waut Christus foljden, Jesus wadaspieejlen, un biejljkj soo läwen aus Jesus deed.

De ieeschte Anabaptisten kjeemen foaken en äare Hiesa ooda en kjliene Gruppen toop, wua an daut kloa wort, daut de Jeist mank an wia wan see enne Schreft sochten, woo see läwen sullen. De Anabaptisten wullen de Schreft aus äare eensje Macht brucken. Derch waut see doaderch fungen, wort an daut wichtich daut see eenaunda sea praktisch unjastetten, Fräd met Gott hauden, Fräd met eenaunda hilden, un Fräd met äare Jääjna muaken.

Eena kunn veleicht sajen daut de Anabaptisten wieren de “charismatische” ooda de jeistliche en de Reformazions Tiet.¹⁹ De Anabaptistische Leida lieeden mea von woo de Heilja Jeist en Jlieda oabeid aus de aundre Reforma. See hilden daut de Heilja Jeist an Krauft jeef toom jehuarsom sennen, toom de Lia vebreeden, Fräd moaken un toom een eefachet/schlichtet Läwen fieren.

De Anabaptisten wieren de Evangelische en daut 16. Joahundat. De Leidasch wieren bestendich un bejeistat, wan an daut uk kunn äa Läwen kosten, un reisden aulawääjen en Europa, un sochten woo see de Lied met Gott un met eenaunda veseenen kunnen.²⁰ Doa muaken sikj dusende Menschen opp, daut see wullen Jesus folgen un schlooten sikj Anabaptistische Gruppen aun.

De Anabaptisten schauften uk en de jratre Jemeenschoft, daut Sachen sullen jerajcht sennen. Von vüle von äare Gruppen wia daut

De dredde Grunt-Lia

bekaunt, daut see eenaunda praktisch un wirtschaftlich metholpen; see bemieejden sikj uk, daut eenselne Menschen sullen to äa Rajcht komen. See leeten sikj hieren, wan de oame Oabeida nich jenuach kjriejen ooda dol jehoolen worden, wiels däm Rikjen daut paust. De Anabaptistische Gruppen jeewen Lied eenen Utwajch von de Macht, dee de Kjoakj un de Prinzen äwa de Menschen hauden. Dee waut Jesus iernstlich foljden un vom Jeist nie beläft wieren, un en de niee Jemeenschoft oppjenomen worden, wudden nich doaraun denken, daut see Sachen fa sikj selfst hilden, wan doa wäm waut fäld. ²¹

Met waut see enne Schreft fungen, un äa Besträwen daut see Jesus em auldäachlichen folgen wullen, wort de Anabaptistische Christen daut kloa, daut fa an wia daut orrajcht en eenen Kjrlich methalpen. Soo aus uk de ieeschte Jinja, jinjen see nich enne Armee nenn, uk aus de Mohammadanische Turken Europa aunjreepen. Leewa aus jääjen dän Fient kjriejen, wullen de Anabaptisten, soo haundlen aus Jesus haud: “hee dreiwd nich Rach to eewen wan hee lieden must, hee jeef Gott daut aun Haunt, dee doa rajcht rechten woat.” (1 Petrus 2:23)

Ekj jleew, daut wan an wää jefroacht haud, dan hauden Menno Simons un mieeschte von de ieeschte Anabaptisten Christen, soo aus de ieeschte Jinja jesajcht: “*Lied met Gott un met eenaunda veseenen es onse Oppgow.*”

Woo sull wie daut vondoag vestonen? Christen met de Anabaptistische Jesennunk jleewen:

1. Wie sellen Menschen halpen, daut see sikj met Gott veseenen

Krakjt soo aus Jesus daut siene Oabeit muak, daut hee ons met sikj un eenaunda veseenen deed, soo frajcht Gott ons vondoag, daut wie aundre halpen, daut see sikj met Gott veseenen en onse Jerusalem, Judäa, Samaria un jratre Omwelt. Gott haft ons de Oppgow jejäft, daut wie no Veseenunk oabeiden.

Daut es vondoag von Christen met de Anabaptistische Aunsecht velangt, daut wie Lieelinja moaken, dee deepen, un en aules unjarechten, waut Jesus lied un läwd. See wellen haben daut äare Nobasch aun Jesus *jleewen*, to eene Jemeenschoft *jehieren* dee Christus em Hoat haft, un daut niee Läwen *utläwen*.

Wan dee waut doa sieekjen, “soo väl von sikj hanjäwen aus see kjennen, to soo väl aus see von Jesus vestonen kjennen” dan haben dee de Niece Jeburt. ²² See haben een nieet Läwen jekjräajen.

De dredde Grunt-Lia

See schazen Sachen nich mea soo auf aus see ea deeden, un de Heilja Jeist halpt an woo see Sachen aufschazen.

Wan eena met Gott veseent es, jeft daut een nieet Läwen. Wan eena Jesus annemt, dan jeft hee, daut eena aundasch denkt, aundre Frind haft, un sikj aundasch oppfieet. Eena es dan een aundra Mensch em denkn, en eenem siene Utsecht, en jemeenschoftlichet Läwen, en eenem sien polietischet Vestentniss, un fiesisch. Eena tieekjent dan kloa ut en onse Welt.

2. Wie sellen Menschen halpen, daut see sikj met eenaunda veseenen

Wie sullen Lied nich blooss met Gott veseenen; Menschen halpen daut see sikj met eenaunda veseenen es daut, om waut wie besorcht sent. Wie woaren veleicht motten kjkjen woo de Trubbel aungefongen haft un de Sieden halpen to veseenen met sea krakjt horchen, oppiernst toostonen, vejäwen uk wan daut nich leicht es, un trigj ooda trajcht stalen waut eena ooda de aundra veloaren haft.

Wan wie vejäwen, dan veschwinjt de Wadastaunt dee tweschen ons un Gott wia, un uk de Wadastaunt tweschen ons un aundre en onse Kjoakj. Dan kjenn wie jemeenschoftlich daut Owentmol fieren, wiels wie von Gott un aundre vejäft sent.

Christen sullen een Säajen sennen fa aundre Menschen, eendoont met waut dee sent oppjewossen, woon Jeschljacht dee sent ooda woonen Gloowen see haben. Wan wie Lied ooda Gruppen trafen, dee sikj nich vestendjen, dan sull wie aun veseenen denkn, un nich rechten. Wie kjennen aundre oba nich wieda halpen, aus waut wie selfst jewossen sent. Uk noch dan, wan wie aundre halpen sikj veseenen, mott wie selfst waussen, en daut waut en ons fält bäta en to stalen.

3. Wie sellen Veträda sennen fa de Veseenungs Bootschoft en dise Welt

Wan wie met veseenen oabeiden, dan doo wie beides: daut Evangelium vespreeden un Fräd moaken. Eenje Christen sajen daut Evangelium vespreeden es waut wie soorajcht doonen sellen; aundre sajen Fräd moaken nemt dee Städ en. Daut wia veleicht bäta wan wie säden daut *de Veseenunk es onse Oppgow!* “Gott wull aules met sikj veseenen, aules waut oppe leed ooda em Himmel es, doaderch daut Jesus Fräd jemoakt haft derch sien Bloot aum Kjriez.” (Kolossa 1:20)

De dredde Grunt-Lia

Anabaptistische Christen nämen nich Deel aum Kjrlich, wiels see daut Heil aunjenomen haben un een nieet Läwen fieren. Em Kjrlich lieet de Soldot lieejen, haussen, un vedoawen. Nie beläwde Menschen doonen soont nich.

Fräd moaken es nich daut selwje aus stell moaken. De nie beläwda Mensch, dee Jesus folcht, stalt sikj jääjen daut Beese un de Onjerajchtichkjeit, un schauft doa soo iewrich aun aus de näakjsta opp sien Ziel. Oba wie iewren opp eenen aundren Wajch. De Apostel Paulus roopt ons too: “Wan wie uk en dise Welt läwen, kjamf wie doch nich soo aus dise Welt daut deit. Daut Jereetschoft daut wie toom kjamfen brucken, staumt nich von dise Welt. (2 Korinta 10:3-4)

De Welt lieet ons daut Jewault brucken brinjt emma mea Vewaultjunk vom Jääjna. Jewault woat blooss dan jebrukt, wan de Trubbel nich jeit aundasch to beräden. De Vewaultjunk kaun blooss dan jestopt, wan wie met waut aundret aus Jewault trigjkomen; wan wie daut kjennen trajchtstalen, waut an uteneen jestat haft. Wie sellen emma en jieda Loag soo haundlen aus Jesus sien Biespell un sien Jeist ons wiesen. Jesus säd waut de Utwajch, de gooda Wajch, wia: hee flääjd dee, waut Help fäld,oba hee brukt nich Jewault ooda Flinten un Bomben wan doa Oneenichkjeit wia; hee de kroagd Lied, daut see Gott jehorchen sullen. “Siet unjarenaunda soo jesonnen, aus Christus Jesus selfst wia.” (Filippa 2:5)

De Veseenunk es eene schwoare Oabeit. Dee velangt daut wie ons selfst hanjäwen doatoo, daut Menschen enne Welt kjennen met Gott un eenaunda veseent sennen, un soogoa met äare Fiend. Un doa es kjeene jratre Freid aus dee, daut wie een veseendet Läwen fieren, un aundre seenen sikj met Gott un eenaunda veseenen.

Toom Schluss saj wie, Christen met de Anabaptistische Jesennunk jleewen see sent doatoo beroopen daut:

1. Wie halpen Menschen daut see sikj met Gott veseenen.
2. Wie halpen Menschen eena met dän aundren veseenen.
3. Wie sent Gott siene Veträda fa de Veseenunk enne Welt.

Daut veseenen es onse Oppgow

Es dien Gloowen soo aus de Anabaptistischten äät?

De dredde Grunt-Lia

Schluss

Waut sell wie nu von de Anabaptistische Jesennunk vom Christlichen Gloowen denkjen? Waut kjenn wie doavon lieren? Hundat Joa trigj säd de Liera Rufus M. Jones, daut “de Haupt Lieren, daut wie sullen frie sennen no ons Jewessen to haundlen, daut de Rejierunk kjeene Macht äwa de Kjoakj haben sull, daut wie sullen frie sennen en Gloowens Sachen, dee soo wichtich sent fa de demokratische Lenda, staumen aula von de Anabaptisten äare Bewäajunk enne Reformazions Tiet. De browe Leida lieeden de Lieren sea kloa, un kroagden aule Christen dee opp to nämen.”²³

Foten dise näakjste Saza daut toop, waut du von Christlichen Gloowen vesteist? Wan see doonen, dan best du een Christ met eene Anabaptistische Jesennunk.

Jesus steit em Hoat von ons Gloowen.

__ Ekj hool Jesus emma em Uag, dee dän Gloowen en ons aunjefongen haft un uk foadich moaken woat.

__ Ekj läs de Bibel met de Jesennunk daut Christus eent un aules es.

__ Christ sennen meent fa mie Jesus aus Heilant (Rada) un Har hoolen.

Jemeenschoft es daut Meddelstekj von woo ekj läw.

__ Ekj jleew daut Jemeenschoft velangt daut wie eenaunda vejäwen.

__ Ekj jleew eene jesunde Jemeenschoft velangt daut wie ons en Gruppen unjahoolen un lieren.

Veseenen es onse Oppgow.

__ Daut es miene Oppgow daut ekj Menschen help daut see met Gott veseent woaren derch dän Gloowen aun Jesus.

__ Ekj jleew daut veseenen meent beides: evangelisieren un Fräd moaken.

__ Ekj kaunnich Deel nämen en waut onjerajcht ooda jewaultmässich es, un well goodet doonen wua Striet un Kjrlich oppkomen.

Woo Lied daut Heil vestonen

De ieeschte Gruntlia: Jesus steit em Hoat von ons Gloowen

*Well wie Jesus emma em Uag hoolen,
dee dän Gloowen en ons aunjefongen haft
un uk foadich moaken woat.
(Hebräa 12:2)*

Väle Christen betoonen:	Anabaptisten betoonen:
1. Christus sien Doot Väle sajen wiels Gott heilich es, mott wie ver am jerajchtfoadicht woaren. See betoonen Jesus sien Doot un Oppstonen, onen daut see achtjäwen opp Jesus sien Läwen un siene Lia. Christ sennen meent vejäft sennen.	1. Christus sien Läwen Anabaptisten hoolen daut Gott heilich es un en Jnod vejäwen deit. See betoonen waut Jesus säd, woo hee läwd, un daut hee em Jeist met ons es. Christ sennen meent soo läwen aus Jesus läwd.
Paust die daut wan wie sajen daut de Christliche Gloowen een jehuarsomet Läwen wiesen mott?	
2. Aules äwareen enne Bibel Väle Christen hoolen sikj aun de Schreft, enne Städ aun Jesus, aus äa Wajchwiesa. See veloten sikj opp veschiedne Schreft Städen, doano aus daut fa daut Läwen paust. See rechten sikj nich emma no waut Jesus lied un väaweess.	2. Christus es daut Hoat von de Bibel Anabaptisten jleewen daut de gaunse Bibel von Gott enjējäft es, oba daut Gott sikj daut baste en Jesus oppenboat haft. Jesus es daut no waut daut Oole Tastament hanweess, un wie rechten ons no am en daut perseenelje Läwen un em jesalchofts Läwen.
Waut es de unjascheet tweschen aules enne Schreft dän selwjen Wieet jäwen, un Jesus hoolen aus dee wää ons Gloowen aunjefongen haft un foadich moaken woat?	

Väle Christen betoonen:	Anabaptisten betoonen:
<p>3. De Rejierunk kaun aules bestemmen</p> <p>Väle Christen jleewen daud wiels de Rejierunk von Gott aunjestalt es, mott wie dee jehorchen, uk wan daud jääjen Jesus siene Lia un daud Jewessen es.</p>	<p>3. Wie motten ons en aules no Jesus rechten</p> <p>Anabaptisten vestonen daud Gott de Rejierunk aunjestalt haft, un daud wie dee jehorchen sullen, soo wiet aus Jesus daud lat. Oba Jesus haft Rajcht äwa de Rejierunk äare Harschoft.</p>
<p>Waut meent die daud Jesus Christus Har es?</p>	

De tweede Gruntlia Jemeenschoft es daut Meddelstekj von woo wie läwen

See bleewen doobie,

un jinjen von Hus to Hus, daut Broot bräakjen.

See eaten met Freid toop, un wieren vom Hoat bie de Sach. See lowden

Gott un hauden de Freid, daut an aule Menschen goot toojedonen wieren.

Aposteljeschicht 2:47-47

Väle Christen betoonen:	Anabaptisten betoonen:
1. Von bowen vejäft Väle Christen betoonen daut dolla, daut wie von Gott vejäft woaren, aus daut wie enne Jeesalschoft jejäft sent. Vejäwunk meent fa däm eenselnen daut Heil un eewjet Läwen.	1. Unja eenaunda vejäft Christ sennen meent von Gott vejäft sennen un aundre vejäwen un von an vejäft sennen. En Jemeenschoft läwen un frädlich toopläwen velangt Vejäwunk von eenaunda.
Wo halpt vejäwen en eene Jemeenschoft?	
2. Eena vesteit de Schreft Eenje Jemeenten hoolen daut blooss de Liera/Prädja un de Eltesta derwen de Schreft rajcht utlajen. Väle Christen veloten sikj toom jratstet Deel opp waut de Lierasch sajen toom de Bibel vestonen.	2. Wie toop vestonen de Schreft Anabaptisten hoolen aun beides, daut eenselne Bibel studieren un enne Grupp toop lieren. Enne Grupp halpen see eenaunda, en Jesus sienen Jeist, en äa Gloowens Läwen.
Woo lia jie toop von eenaunda en june Kjoakj?	
3. Enne Kjoakj toopkomen Fa väle Christen meent een Jliet enne Jemeent sennen, daut see enne Kjoakj horchen un aunbäden. De Jemeent es doa toom Kjoakj aufhoolen.	3. De Jemeenschoft en kjliene Gruppen Fa Anabaptisten es de Jemeent eene Famielje. Eene jesunde Jemeent kaun en väle kjliene Gruppen jedeelt, wua see toop bäden, toop lieren, un Jemeenschoft haben.
Es daut needich daut eene Jemeent kjliene Gruppen haft? Woo kjennen dee de Jemeenschoft oppbuen?	

De dredde Gruntlia Veseenen es onse Oppgow

*Dit kjemt aula von Gott, dee ons derch Christus met sikj selfst veseent
haft. Hee haft ons de Oppgow jejäft, Menschen von Gott sien Aunjabott
auntoräden, met am veseent to woaren.*

2. Korinta 5:18

Väle Christen betoonen:	Anabaptisten betoonen:
<p>1. Jerajchtfoadicht derch dän Gloowen Väle Christen betoonen daut Gott heilich es, un daut wie jerajcht stonen derch dän Gloowen aun daut Opfa, daut Jesus am Kjriez vollbrocht. Wää wadajebuaren es, däm sent de Sinden vejäft un woat seelich stoawen.</p>	<p>1. Een nieet Läwen Anabaptistische Christen betoonen daut Gott leefolich un behelplich es, un daut wie eene aundre Jesennunk haben, met eenen aundren Jeist schaufen, un aundasch läwen. De Wadajeburt bringt eenen aundren Gloowen, aundre Jesalschoft, un aundasch oppfieren.</p>
Gott es heilich un es uk leefolich un behelplich. Woont von dise beid betoonst du?	
<p>2. Perseenlich jerat Väle Christen stetten sikj opp de Veseenunk met Gott. Veseenunk tweschen Menschen es uk goot, oba nich soo weichtich.</p>	<p>2. Fräd moaken un de Jesalschoft oppbuen Fa Anabaptisten es Veseenunk beides waut perseeneljet, un waut enne Jesalschoft wiest. Veseenunk bringt beides, evangelisieren un Fräd sieekjen.</p>
Woo, lieet Matäus 18, sell wie Sachen schlichten?	

3. Millitää Deenst

Väle Christen jehorchen Aunjestalde wan daut uk jäajen äa Jewessen un jäajen Jesus siene Lia es. See jehorchen de Rejierunk, wan dee an oppfoddat jewaultmässich een Läwen to nämen.

3. Aundren Deenst

Anabaptisten jehorchen de Rejierunk soo wiet aus de Jehuarsom to Jesus daut lat. See jehorchen nich wan jewessenloose Macht saul jebrukt woaren; see beeden sikj aun toom goodet doonen, wan daut uk nich velangt woat. Enne Städ em Millitää deenen, beeden see sikj aun goodet to doonen.

Woo kaun Fräd enne Jemeenschoft un enne Welt jeholpen, onen derch daut Millitää?

The *Missio Dei* series

- No. 1 Calvin E. Shenk, *Understanding Islam: A Christian Reflection on the Faith of our Muslim Neighbors* (2002).
- No. 2 James R. Krabill, *Does Your Church “Smell” Like Mission? Reflections on Becoming a Missional Church* (2003).
- No. 3 Donna Kampen Entz, *From Kansas To Kenedougou ... And Back Again* (2004).
- No. 4 Alan Kreider, *Peace Church, Mission Church: Friends or Foes?* (2004).
- No. 5 Peter Graber, *Money and Mission: A Discernment Guide for Congregations* (2004).
- No. 6 Craig Pelkey-Landes, *Purpose Driven Mennonites* (2004).
- No. 7 James R. Krabill and Stuart W. Showalter, editors, *Students Talk About Service* (2004).
- No. 8 Lynda Hollinger-Janzen, “A New Day in Mission:” Irene Weaver Reflects on Her Century of Ministry (2005).
- No. 9 Delbert Erb and Linda Shelly, *The Patagonia Story: Congregations in Argentina and Illinois Link “Arm-in-Arm” for Mission* (2005).*
- No. 10 *Together in Mission: Core Beliefs, Values and Commitments of Mennonite Mission Network* (2006).*
- No. 11 James R. Krabill, editor, *What I Learned from the African Church: Twenty-Two Students Reflect on a Life-Changing Experience* (2006).*
- No. 12 Ryan Miller and Ann Graham Price, editors, *Together, Sharing All of Christ with All of Creation* (2006).*
- No. 13 Michael J. Sherrill, *On Becoming A Missional Church in Japan* (2007).*
- No. 14 Alicia Horst and Tim Showalter, editors, *BikeMovement: A Mennonite Young Adult Perspective on Church* (2007).*
- No. 15 Jackie Wyse, *Digging for Treasure in Your Own Backyard: Reflections on Missional Experiments in the Netherlands* (2007).*
- No. 16 Alan Kreider, *Tongue Screws and Testimony* (2008).*
- No. 17 Conrad L. Kanagy, *No Purse, No Bag, No Sandals: A Profile of Mennonite Church Planters, 1990-2005* (2008).*
- No. 18 Palmer Becker, *What is an Anabaptist Christian?* (2008). Revised edition (2010).*

*Available in Spanish.

Wää es een Anabaptistische Christ?

Palmer Becker

En väle Jääjenden en de Welt sent Lied nich bejeistat fa daut Låwen en groote Kjoakjen, ooda uk nich met eene Gloowens Oat, dee sikj von de Politikj leiden lat. To de selwje Tiet intressieren sikj emma mea Menschen fa de Lia von de Anabaptisten, un aundre Kjoakjen dee sikj dolla frie hoolen, dee trigj gonon no woo de Gloowen aun Jesus, sikj en daut Niece Tastament utoabeid.

En dit Buak, von Palmer Becker jeschråwen, fot hee dån Grunt von de Anabaptisten åare Lia en dree Saza toop: 1) Jesus steit em Hoat von ons Gloowen; 2) Jemeenschoft licht enne Medd von woo wie låwen; 3) Veseenen es onse Oppgow. Becker es låweslank een Mennonitische Prådja un Liera jewast.

Becker sat dise Lieren, eent nom aundren, toop met aundre Lieren von en de Christliche Jemeenschoft. Hee well ons doamet een volleret Vestentnis fa Jesus un de Oabeit von de Jemeent wiesen; un ons Gott siene Veseenungs Oabeit en dise Welt wichtich moaken.

Palmer Becker es en Goshen College, Mennonite Biblical Seminary (nu Anabaptist Mennonite Biblical Seminary), Regent College, un Fuller Theological Seminary no School jegonen. Hee es låweslank een Prådja, Missionoa, Oabeida en de Konferens, Schriewa un Liera jewast. Becker haft foaken unjarecht woo kjliene Gruppen schaufen kjennen, haft en Hesston College Klaussen fa Prådja jejåft, un es en de latste Joaren en väle Lenda jekomen toom jewesse Unjarecht to jåwen. Hee un siene Fru, Ardys, wonen en Kitchener, Ontario, un sent Jlieda en de Waterloo North Mennonite Church. See haben vea utjewosne Kjinja.

**Mennonite
Church
Canada**

Mennonite Church Canada
600 Shaftesbury Blvd. Winnipeg MB R3P 0M4
Onen Kosten Foon: 1-866-888 6785 ooda 1-204-888-6781.

www.mennonitechurch.ca

Oppen Computer es dit Buak to haben bie

www.mennonitechurch.ca/tiny/1565